

Er alkoholmisbrug en stærk risikofaktor for demens?

Kasper Jørgensen

Type 2 diabetes, forhøjet blodtryk, rygning, depression og fedme midt i livet udgør kendte og veldokumenterede modificerbare risikofaktorer for demens. Men ifølge en stor fransk befolkningsundersøgelse udgør alkoholmisbrug angiveligt en endnu stærkere risikofaktor for at udvikle demens – især af den tidligt indsættende slags.

Sammenhængen mellem alkoholforbrug og risiko for demens er ikke entydig.

Ifølge flere befolkningsundersøgelser er et let til moderat forbrug af alkohol – omtrent svarende til Sundhedsstyrelsens genstandsgrænser på højst 7 genstande om ugen for kvinder og 14 genstande om ugen for mænd – statistisk set associeret med nedsat risiko for i det lange løb at udvikle demens, hvorimod både et højere forbrug og total afholdenhed ser ud til at øge risikoen for demens og flere andre sygdomme.

Sammenhængen mellem alkohol og demens beskrives ofte som U-formet eller J-formet, og et let til moderat forbrug udgør tilsyneladende en gylden middelvej til at nedsætte risikoen.

Franske registerdata

De fleste befolkningsundersøgelser vedrørende sammenhængen mellem alkohol og risiko for demens har fokuseret på alkoholforbrugets størrelse – fx målt i genstande eller liter per person per år. Det aktuelle studie fokuserer i stedet på sammenhængen mellem demensdiagnoser og diagnoser vedrørende alkoholmisbrug.

En gruppe forskere fra Frankrig, Canada og Tyskland foretog en retrospektiv analyse af registerdata vedrørende mere end 30 millioner personer, der blev udskrevet fra franske hospitaler i perioden 2008 til 2013. Datasættet omfatter halvdelen af den franske befolkning i alderen 20 til 65 år og 80 % af den franske befolkning ældre end 65 år og er således nogenlunde demografisk repræsentativt.

Ud af de mere end 30 millioner deltagere var knap 1.110.000 personer registreret med en demensdiagnose, hvoraf godt 57.000 personer var yngre end 65 år. Endvidere var der 945.500 personer med en diagnose vedrørende alkoholmisbrug. Diagnoserne demens og alkoholmisbrug overlappede i knap 88.000 tilfælde.

Tredoblet risiko for demensdiagnose ved alkoholmisbrug

Alkoholmisbrug var associeret med mere end en tredobling af risikoen for at have en demensdiagnose for både kvinder (hazard ratio 3,34; 95 % konfidensinterval 3,28 til 3,41) og mænd (HR 3,36; 95 % CI 3,31 til 3,41).

Også en række øvrige faktorer – blandt andet rygning, hypertension, type 2 diabetes, et lavt uddannelsesnivea, depression og høretab – var associeret med øget demensrisiko, men ikke i nær samme grad som alkoholmisbrug.

Sammenhængen mellem alkoholmisbrug og demensrisiko var mest udtalt for personer yngre end 65 år: 57 % af de personer, der havde sporadisk forekommende demens (det vil sige ikke-arveligt betingede demenstilfælde), havde

også en diagnose knyttet til alkoholmisbrug.

Tolv liter alkohol om året

Analyser af registerdata viste bl.a., at afholdenhed efter en periode med alkoholmisbrug nedsatte risikoen for at dø under indlæggelsen, men afholdenhed havde ingen indflydelse på risiko for demens. Det tolker forskerne som udtryk for, at umådeholdent drikkeri medfører uoprettelig skade på hjernen. Det aktuelle registerstudie er publiceret i det prestigefyldte fagtidsskrift *The Lancet*.

I følge WHO's statistik er alkoholforbruget i Frankrig på 12,2 liter per person årligt lidt højere end i Danmark (11,4 liter per person årligt), hvilket ikke udelukker, at resultaterne vedrørende sammenhængen mellem alkoholforbrug og demensrisiko kan generaliseres til vore breddegrader. De seneste årtier har alkoholforbruget i øvrigt været faldende i mange ilande, hvilket muligvis kan være en medvirkende forklaring på det relative fald i prævalensrater for demens, som ses i mange befolkningsundersøgelser.

Styrket evidensgrundlag

Rapporten *Dementia Prevention, Intervention and Care* fra 2017, der også blev publiceret i *The Lancet* oplyste ni modificerbare risikofaktorer for demens, hvilket ikke inkluderede alkoholforbrug.

Professor i ældrepsykiatri Gill Livingston fra *University College of London*, der var leder af arbejdet bag rapporten, har erklæret, at man var opmærksom på, at alkoholforbrug kunne være en vigtig risikofaktor, men at datagrundlaget var for spinkelt til at inddrage alkoholforbrug i risikomodelle. Evidensgrundlaget vedrørende alkohol og demens er imidlertid blevet styrket i mellemtiden og forventes indgå i en kommende rapport, der er under udarbejdelse.

Om studiet Sammenhængen mellem alkoholmisbrug og demens blev analyseret ved hjælp af multivariate Cox modeller. Personer med kendt kognitiv svækkelse på grund af fx HIV/AIDS eller Huntingtons sygdom blev på forhånd ekskluderet. I analyserne kontrolleredes endvidere for vaskulære risikofaktorer, cerebrovaskulær sygdom, uddannelsesniveau, depression og problemer med hørelse eller syn.

BAGGRUND

[Schwarzinger M, Pollock BG, Hasan OSM, Dufouil C, Rehm J, QalyDays Study G. Contribution of alcohol use disorders to the burden of dementia in France 2008-13: a nationwide retrospective cohort study. Lancet Public Health. 2018 \[Epub ahead of print\].](#)

[Ballard C, Lang J. Alcohol and dementia: a complex relationship with potential for dementia prevention. Lancet Public Health. 2018.](#)

[Is Alcohol Abuse a Bigger Dementia Risk Than We Thought? Alzforum 26. februar 2018](#)

[Livingston G, Sommerlad A, Orgeta V, Costafreda SG, Huntley J, Ames D, et al. Dementia prevention, intervention, and care. Lancet. 2017.](#)

[Ridley NJ, Draper B, Withall A. Alcohol-related dementia: an update of the evidence. AlzheimersResTher 2013;5\(1\):3.](#)

Oprettet: 05. marts 2018